

Günəl Mustafa qızı SƏFƏROVA
Odlar Yurdu Universitetinin doktorantı
E-mail: gunel83@yahoo.com

LİZİNQ MÜNASİBƏTLƏRİNİN TƏNZİMLƏNMƏSİ TƏCRÜBƏSİ: QARŞILIQLI MÜQAYİSƏ VƏ REALLIQLAR

Xülasə

Dünya ölkələrində lizinq münasibətlərinin inkişafı və tənzimlənməsi üzrə müəyyən mexanizmlər formalaşmışdır. Bu sahədə ölkələrin və ölkə qruplarının (iqtisadi ittifaqların) təcrübələrində oxşar və fərqli yanaşmaların olmasını qeyd etmək olar. Sənaye-investisiya potensialı baxımından inkişaf etmiş ölkələr bu sahədə daha çox irəliləyişlərə nail olmuşlar. Ona görə də Azərbaycan kimi inkişaf etməkdə olan ölkələr onların təcrübəsindən faydalanmalı, milli qanunvericiliyin beynəlxalq normalara və standartlara uyğunlaşdırılmasını təmin etməlidirlər.

Təqdim olunan məqalədə Amerika, Yaponiya və Avropa İttifaqı ölkələrində lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsi təcrübəsi və onun Azərbaycanda tətbiqi imkanları nəzərdən keçirilmişdir.

Açar sözlər: lizinq, tənzimləmə, vergi, maliyyə, istehsal, risk, gəlir.

JEL:J65

DOI: 10.54414/CDYK1298

Giriş

Azərbaycanda lizinqin inkişafı xarici ölkələrdə, xüsusilə də inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatlı ölkələrində lizinq fəaliyyətinin təşkilinin forma və metodlarının hərtərəfli təhlilini tələb edir. Dünya təcrübəsi sübut edir ki, son illər lizinq əməliyyatları əksər ölkələrdə iqtisadiyyatın sabitləşdirilməsinin və inkişafının ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir. Onlarda lizinq əməliyyatlarının həcmünün artım tempi maşın və avadanlıq istehsalına xüsusi kapital qoyuluşunun artım tempini xeyli ötüb keçir. Hər il dünyada yeni avadanlıq, maşın və mexanizmlərin alışıının lizinq formasında maliyyələşdirilməsinə 400 mlrd. ABŞ dollarından çox məbləğ yönəldilir ki, bu da birbaşa xarici investisiyaların həcminə bərabərdir.

İnkişaf etmiş ölkələrdə investisiyanın 25-30 faizi lizinq əməliyyatlarının payına düşür, yeni növ məhsulların 80 faizə qədəri icarəyə götürülmüş avadanlıqlarda istehsal olunur. Lizinq xidmətlərinin müasir dünya bazarı əsasən ABŞ, Qərbi Avropa və Yaponiyada cəmlənmişdir ki, dünyada lizinq sövdələşmələri həcmnin təxminən 93 faizi onların payına düşür. Honkonq, Indoneziya, Tayvan, Sinqapur və xüsusilə də Cənubi Koreyada lizinqin dinamik inkişafı müşaiyət olunur.

Dünya ölkələrinin çoxunda, o cümlədən də ABŞ-da lizinq sövdələşmələrini tənzimləyən xüsusi qanunvericilik yoxdur, lizinq müqaviləsindən irəli gələn münasibətlər isə mülki və ticarət hüququ, vergi qanunvericiliyi ilə tənzimlənir. Bəzi ölkələrdə, o cümlədən Fransa, Belçika və İspaniyada xüsusi lizinq qanunvericiliyi mövcuddur. Bununla belə, lizinqin xüsusi olaraq, hüquqi təminatının mövcudluğundan və yoxluğundan asılı olmayaraq maliyyə və operativ lizinqin mahiyyətinin iqtisadi və hüquqi anlayışları mühasibat uçotunun istifadə olunan metodlarına nisbətən öndə dururlar.

Lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsinin dünya təcrübəsi

Xarici ölkələrdə lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsi təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi onların hüquqi təminatının üç səviyyəsini ayırmağa imkan verir:

- lizinq sövdələşmələrini tənzimləyən xüsusi qruplara malik ölkələr (Fransa, Belçika, İtaliya və s.);
 - xüsusi qanunvericilik aktlarına malik ölkələr (İngiltərə, Avstraliya);
 - xüsusi qanunlara və qanunvericilik aktlarına malik olmayan ölkələr (ABŞ, Almaniya).
- Birinci qrup ölkələrin qanunlarında lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsi cəhdi bəzi

vacib məsələlərin müfəssəl surətdə nizama salınması mexanizminin olmaması ilə uzlaşdırılır. Bu aktlara uyğun olaraq, lizinq müqaviləsində üçtərəfli əsasda mütləq göstərilir ki, avadanlıq növbəti dəfə icarəyə verilmək məqsədilə əldə edilir və o, yalnız istehsal məqsədləri üçün istifadə oluna bilər. Lakin alışı hüququ haqqında şərtlərə və müqavilə müddətinin qurtarmasından sonra avadanlığın əldə edildiyi qiymətə məhdudiyətlər qoyulur. Bununla yanaşı, həmin ölkələrdə risk və məsuliyyətin meydana çıxması məsələləri mülki və ticarət hüququnun ümumi normaları ilə həll edilir.

İkinci qrup ölkələrdə lizinqin hüquqi tən-
zimplənməsi iki prinsipdən irəli gəlməklə – müvəqqəti istifadəyə verilmiş əmlakın dəyərindən və lizinq müqaviləsi subyektlərindən asılı olmaqla həyata keçirilir.

Üçüncü qrup ölkələr üçün lizinqin inkişafına dair xüsusi qanunvericiliyin yoxluğu maneçilik törətmir. Bu onunla izah olunur ki, yaxın vaxtlara kimi ABŞ-da lizinqə müraciət edilməsinin başlıca sövqedicisi motivi amortizasiyalı vergi güzəştləri sayılırdı. Onlar isə öz növbəsində vergitutma məsələləri üzrə qanunvericilik aktları ilə nizama salınırdı. Bu qrup ölkələrdə lizinq sövdələşmələrinə rəğmən, həm də mülki və ticarət hüququnun ümumi müddəaları geniş istifadə edilir.

Lizinq münasibətlərinin subyektləri haqqında məsələ də bir çox ölkələrdə müxtəlif cür həll edilir. Məsələn, Fransada lizinq sövdələşmələrini banklar və onunla əlaqədar olan ixtisaslaşdırılmış maliyyə təşkilatları həyata keçirə bildiyi halda, ABŞ- da kommersiya banklarına maliyyə xidmətlərinin müəyyən növlərini yerinə yetirmək qadağan edilir və lizinq şirkətləri bir qayda olaraq, banklardan təcrid edilmişdir. Belçikada lizinqlə yalnız İqtisadiyyat Nazirliyinin xüsusi icazəsini almış təşkilatlar məşğul ola bilər. İtaliyada lizinqverən müəyyən həcmdə kapitala malik olmalıdır.

Bankların lizinq biznesi sferasında fəal iştirakı aşağıdakı bir sıra şərtlərlə müəyyən edilir:

- praktiki olaraq bütün ölkələrdə banklara əmlakın lizinqə verilməsinə, yəni bilavasitə icarədar rolunda çıxış etməsinə icazə vermişdir;
- bir sıra ölkələrdə qanunvericilik banklara

eyni bir borcalana onların nizamnamə kapitalının 10 faizi məbləğində kredit verilməsini qadağan etdiyi halda lizinq üçün oxşar məhdudiyətlər tətbiq edilmir;

- lizinq əməliyyatları formaca kreditləşdirmə kimi çıxış etdiyindən banklar lizinq layihələrinin təşkili və yerinə yetirilməsi prosesinin iştirakçılara çevrilirlər. Demək olar ki, hazırda kifayət qədər iri əməliyyatlar bankların bilavasitə iştirakı olmadan həyata keçirilə bilmir.

ABŞ-da lizinqin sürətli inkişafının əsas səbələrindən biri vergi güzəştləri sayılır. Bu isə sürətli amortizasiyadan və investisiyalı vergi güzəştdən ibarətdir (yeni investisiyaların dəyərinin 10 faizə qədəri vergi məbləğindən tutulur). Məsələn, avadanlığın alınması üzrə məsrəflər 100 min dollar, investisiya güzəşti 10 faiz olarsa, bütöçə məbləğindən 10 min dollar çıxılır. Lakin vergi güzəştləri yalnız müqavilə Maliyyə Nazirliyinin daxili gəlirlər idarəsinin müəyyən etdiyi aşağıdakı icarə şərtlərinə uyğun gəldiyi hallarda edilir:

- ✓ lizinqin davamlılığı otuz ildən aşağı olmalıdır;
- ✓ lizinq müddətinin sonunda obyekt öz ilkin dəyərinin 20 faizdən az olmyan qalıq dəyərinə malik olmalıdır;
- ✓ lizinq dövrü avadanlığın xidmət müddətinin 75 faizini ötməməlidir;
- ✓ lizinq verən tərəfindən lizinq obyektinə minimal sərmayə onun dəyərinin 20 faizindən az olmamalıdır;
- ✓ bəzi zəruri yaxşılaşdırmalardan əlavə lizinqalan lizinq obyektinə sərmayə qoymamalıdır [4, s.26].

ABŞ-da avtomobil nəqliyyatı vasitələrinin açıq və qapalı formalarda həyata keçirilən lizinqi daha geniş yayılmışdır.

Avropa İttifaqı ölkələrində son illərdə inteqrasiya proseslərinin gedişində lizinq əməliyyatları vasitəsilə investitsiyalaşmanı stimullaşdırmaq üçün aşağıdakı prinsiplər əsasında vergi islahatları aparılır:

- gəlirlər əldə olunduğu ölkədə vergiyə cəlb edilir;
- ikiqat vergi qoyma aradan qaldırılır;
- korporativ verginin və vergi güzəştlərinin aşağı salınması təmin edilir;

- vergi dərəcələri vahid şəkllə salınır, vergi tutulan bazanın hesablanması vahid prinsipləri tətbiq edilir;
- tərəfdaş ölkələrin kapitalına münasibətdə

ayrı-seçkilik aradan qaldırılır[8,s.138].

Vergitutma şərtlərində müəyyən bərabərliyə nail olunsa da, hələ də vergi sistemlərinin prinsiplərində, vergi dərəcələrində və vergi bazasının hesablanmasında bəzi fərqlər mövcuddur.

Cədvəl 1.

Avropa İttifaqı ölkələrində lizinq əməliyyatlarına tətbiq edilən vergilərin növləri və dərəcələri

Ölkələr	Korporativ vergilər		Əlavə dəyər vergisi	
	Standart dərəcə,%	Digər vergidərəcələri,%	Standart dərəcə,%	Güzeşt dərəcələri,%
Belçika	39	28-41 gəlirlərin səviyyəsindən asılı olaraq	20,5	6-qida məhsulları 12 - ətraf mühitin mühafizəsi üçün avadanlıq
Almaniya	50	36	11	7-yeyinti məhsulları, çap materialları, səhiyyə xidmətləri
Danimarka	45	16-44,7- fəaliyyət sferasından asılı olaraq	25	-
İrlandiya	40	10-sənaye üçün müvəqqəti xüsusi dərəcə	0-21	-
İspaniya	35	1-25- fəaliyyət sferasından asılı olaraq	18	6 - qida məhsulları
İtaliya	36	-	19	4 - ilkin zərurət malları 13 - kənd təsərrüfatı məhsulları
Niderland	35-40	-	17,5	5 - yeyinti məhsulları, sərnişin nəqliyyatında gediş
Portuqaliya	36	15 - daşınar əmlakın icarəsindən gəlir	16	2,1 - tibbi ləvazimat, çap materialları 5,3 - kənd təsərrüfatı məhsulları
Fransa	33	-	18,6	-

Mənbə: [8,s.267]

Lizinq qanunvericiliyini və lizinq əməliyyatlarından vergi tutulması rejimini yaxşılaşdırmaqla Avropa İttifaqı ölkələri hesabı vahid şəkllə salırlar. İqtisadi yanaşma zamanı lizinq müqaviləsinin hüquqi məzmunu nəzərə alınmır və onun yalnız iqtisadi mahiyyəti əks olunur. Bu zaman lizinq əmlakı və onun amortizasiyası operativ lizinqdə onun sahibinin balansında, maliyyə lizinqində isə əmlakın istifadəçisinin balansında nəzərə alınır. Mühasibat uçotunun bu sistemi əsasən Belçika, İrlandiya və Niderlandda istifadə edilir. Almaniya, Danimarka və Fransa üçün səciyyəvi olan hüquqi yanaşma zamanı sahibkar bir qayda olaraq, lizinq əmlakını lizinqin növündən asılı olmayaraq, öz balansında nəzərə alır.

Artıq uzun illərdir ki, Fransa lizinq bazarının kəmiyyətinə görə dünyanın iri ölkələrinin beşliyinə və Avropa ölkələrinin üçlüyünə daxildir. Burada lizinq əməliyyatları üç əsas meyarla xarakterizə olunur:

- əmlakın alışına malik opsionlu lizinq və əmlakın alışına malik opsionsuz lizinq;
- avadanlığın lizinqi və ya daşınmaz əmlakın lizinqi;
- peşəkar və ya özəl məqsədlər üçün lizinq;
- qalıq dəyəri üzrə əmlakın alışı opsionlu sövdələşmə (maliyyə lizinqi adlanır).

Yaponiyada maliyyə lizinqi iki əsas şərti ödəməlidir:

1. lizinqin müddəti təsbit olunur, lizinq

ödəmələrinin ümumi məbləği isə təxminən lizinq obyektinin əldə edilməsinin bütün xərclərinə bərabər olur;

2. lizinq müqaviləsi pozulmazdır, onu bağlandıqı müddət ərzində ləğv etmək olmaz.

Nəzərə alınmalıdır ki, aşağıdakı meyarlardan hər hansı biri ödənilməyi halda maliyyə lizinqi məhsulun reallaşdırılması üzrə sövdələşmə kimi nəzərdən keçirilir:

- lizinq dövrünün qurtarması ilə lizinq əmlakı sıfır və ya nominal pul mükafatına görə lizinqalana verilə bilər;
- binaya quraşdırılaraq keçirilmiş və buna görə də yerini dəyişmək mümkün olmayan avadanlıq lizinqə verilir;
- lizinqə lizinq alan tərəfindən göstərilmiş xüsusi məqsədlər üçün zavod, maşın və avadanlıqlar verilir. Bu zaman lizinq əmlakını hər hansı digər məqsədlər üçün istifadə etmək çətinləşir;
- lizinq müddəti lizinq əmlakının qanunvericilikdə təsbit edilmiş xidmət müddətinin 70 faizdən qısa olmalıdır (əgər bu xidmət müddəti 10 il və daha çox təşkilərsə, onda 60 faiz) və lizinqalananın üstün alış hüququ saxlanılmalıdır.

Yuxarıda sadalananlardan belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, hər bir ölkədə lizinqfəaliyyətinin dövlət tənzimlənməsi özünəməxsus xüsusiyyətlərə malikdir. Harada ki, lizinq bankların spesifik funksiyası sayılır (İtaliya, Fransa), onlar yalnız bank fəaliyyətini tənzimləmirlər, həm də lizinqə nəzarəti həyata keçirirlər. Böyük Britaniyada və Almaniyada banklar lizinq əməliyyatlarının yalnız o hissəsinə nəzarəti həyata keçirirlər ki, bu hissədəki əməliyyatlar onların tabeliyində olan strukturlar tərəfindən aparılır. Fransada bütün lizinq fəaliyyəti ciddi surətdə dövlət tərəfindən bank səviyyəsində tənzimlənir. Digər ölkələrdə lizinq fəaliyyətinin idarə edilməsi bank əməliyyatlarına nisbətən xeyli sadələşdirilmişdir.

İtaliyanın, ABŞ və Fransanın qanunvericilikləri ilə lizinq mexanizminə xüsusi tələblər nəzərdə tutulur və lizinq müqavilələrinin məhkəmə orqanlarında qeydiyyatı aparılır. Burada məqsəd lizinqə verilən əmlakın mülkiyyətçisi haqqında vətəndaşlara müəyyən məlumatların verilməsidir. Böyük Britaniyada,

Almaniyada, Danimarkada və Niderlandda lizinq fəaliyyəti bir qayda olaraq tənzimlənmir və məhdudlaşdırılmır.

Təcrübə göstərir ki, spesifik qanunvericilik heç də lizinqin inkişafı üçün həlledici sayılmır. Burada daha üstün mövqedə duran amillər ölkənin makroiqtisadi şəraiti, investisiya fəaliyyətinə və onun ən vacib forması kimi lizinqə dövlət yardımı hesab edilir. Lizinq bazarı üçün daha əlverişli şərait Böyük Britaniya, Almaniya, İrlandiya, Norveç, ABŞ və digər ölkələrdə yaradılmışdır. Məsələn, İrlandiyalı lizinqin stimullaşdırılması üçün lizinq şirkətlərinə dövlət subsidiyaları, amortizasiyanın sürətləndirilmiş rejimindən istifadə imkanı verilir. Məhz bunun nəticəsidir ki, İrlandiya dünyanın təyyarə lizinqi mərkəzinə çevrilmişdir. Ölkədə hazırda maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi üzrə beynəlxalq mərkəz fəaliyyət göstərir.

Araşdırmalar sübut edir ki, dünya miqyasında lizinq xidmətləri bazarının formalaşmasına kifayət qədər likvid vəsaitlərin olmaması, investisiyaların optimallaşdırılmasına sövq edən rəqabətin güclənməsi və istehsalın genişləndirilməsi məqsədilə müəssisələrin zəruri maliyyə resurslarını ayırması imkanlarını məhdudlaşdıran mənfi təsirin azaldılması kimi amillər əhəmiyyətli təsir göstərir.

Qeyd etmək olar ki, iqtisadi artımın stimullaşdırılması, xüsusilə də investisiyanın artımı məqsədilə lizinqin inkişafında dövlət maliyyə orqanları, habelə bir sıra beynəlxalq maliyyə təşkilatları, o cümlədən inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün lizinqin inkişafının xüsusi proqramına malik olan Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (BMK) mühüm rol oynayır. Son 30 ildə BMK-nın lizinq şirkətlərinə verdiyi investisiyaların ümumi həcmi 1 mlrd. ABŞ dollarından çox olmuşdur.

MDB ölkələri arasında Rusiya, Belarus, Ukrayna, Moldova, Qazaxıstan, Azərbaycan və Özbəkistanda lizinqin normativ bazası mövcuddur. Lakin həmin ölkələrdə eyni mövqelər üzrə bir çox normativ sənədlər arasında kəskin fərqlər mövcuddur. MDB-də dövlətlərarası lizinq fəaliyyəti üzrə meydana çıxan proseslərin əlaqələndirilməsinə Birliyin İcrayyə Komitəsi başçılıq edir. Komitə MDB-yə daxil olan bütün ölkələrin mütəxəssisləri ilə birgə "Dövlətlərarası lizinq haqqında" Konvensiya hazırlamış və

rəsmiləşdirmişdir. Konvensiya lizinq fəaliyyətinin spesifik növlərini (kompensasiyalı, əməliyyat, qaytarma, barter, kombinə edilmiş) nəzərə alır, lizinq prosesinin subyektlərini və obyektlərini, dövlətlərarası lizinq fəaliyyətinin prinsiplərini, lizinq müqaviləsinin bağlanması qaydasını, lizinq prosesi iştirakçılarının hüquq və vəzifələrini müəyyən edir.

Lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsinin milli mexanizmi

Azərbaycanda lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsində birinci mərhələ 1995-ci ildən bilavasitə lizinq haqqında qanunun qəbul edilməsindən sonra başlanılmışdır. Məhz həmin dövrdə lizinqə müəyyən vergi güzəştləri verilmişdir və onun inkişafına ilkin zəruri şərait yaranmağa başlandı.

İkinci mərhələ 2003-cü ildə Azərbaycanda BMK-nin lizinqin inkişafı üzrə layihənin reallaşdırılmasından ibarət olmaqla ölkədə lizinqin sürətli inkişafına təkan vermişdir. Layihə nümayəndələrinin və hökumət orqanlarının əməkdaşlığı nəticəsində Azərbaycanda lizinqin fəaliyyətini tənzimləyən qanunvericilik bazası təkmilləşdirilmiş, daha əlverişli vergi rejimi yaradılmış, lizinq xidmətləri haqqında cəmiyyətin maarifləndirilməsi yaxşılaşdırılmışdır.

2003-cü ilin avqustunda Mülki Məcəllənin lizinqi tənzimləyən hissəsinə 18 yeni maddənin əlavə edilmişdir. Bununla bağlı Vergi Məcəlləsinə lizinq obyektinə olan əmlakın sürətli amortizasiyası, lizinq əməliyyatlarının əlavə dəyər vergi-sindən azad edilməsi ilə bağlı dəyişikliklər edilmişdir. Həmin dəyişikliklər nəticəsində Mülki Məcəllənin lizinqini tənzimləyən müddəaları beynəlxalq standartlar səviyyəsinə çatdırılmışdır.

Müasir şəraitdə Azərbaycanda lizinqin bazarının davamlı inkişafının stimullaşdırılmasını aşağıdakı tədbirlərin reallaşdırılması əsasında reallaşdırmaq olar:

➤ lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsi üzrə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi;

➤ lizinq üzrə idxal olunan avadanlığın ƏDV-dən və gömrük rüsumlarından azad edilməsi şərtlərinə dövrü olaraq yenidən baxılması;

➤ lizinq şirkətləri üçün vergi güzəştlərinin tətbiqi.

Nəticə

Hesab edirik ki, ölkədə lizinq münasibətlərinin tənzimlənməsi və lizinq xidmətləri bazarının genişləndirilməsi üzrə olan bu və ya digər güzəştlər daimi olmamalıdır, əsasən ilkin dəstək xarakteri daşmalıdır və bir qayda olaraq, lizinqin stimullaşdırılması dövrünün beş ilə bərabər olması kifayətdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi. Bakı, 2003.
2. Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi. Bakı, Qanun, 2005, 352 s.
3. "Lizinq xidməti haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu. Bakı, 1994.
4. Бутенина Н.В. История развития лизинговых отношений в Соединенных Штатах Америки/М. Лизинг ревю. 2000. № 9/10
5. Бутенина Н.В. Лизинг в Великобритании/Лизинг ревю. 2000. № 4/3
6. Васильев Н.М. Лизинг как механизм развития инвестиций и предпринимательства. М. 2010, 111 с.
7. Горемыкин В.А. Лизинг. Учебник. М. 2010, 994 с.
8. Лещенко М.И. Основы лизинга: У-Пособие. М. 2012, 375 с.
9. Рос. С., Вестерфилд Р., Джордан Б. Основы корпоративных финансов: Пер. с англ. М.:Лаборатория базовых знаний, 2012, 172 с.

Гюнель Мустафа кызы САФАРОВА
Докторант университета Одлар Юрда

**ПРАКТИКА РЕГУЛИРОВАНИЯ ЛИЗИНГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ:
ВЗАИМОСРАВНЕНИЕ И РЕАЛИИ**

Резюме

В странах мира сформировались определенные механизмы развития и регулирования лизинговых отношений. Можно отметить, что в опыте стран и групп стран (экономических союзов) в этой сфере есть схожие и отличные подходы, а с точки зрения промышленно-инвестиционного потенциала развитые страны достигли большего прогресса в этой области. Таким образом, такие страны, как Азербайджан, должны воспользоваться их опытом и обеспечить адаптацию национального законодательства к международным нормам и стандартам.

В представленной статье рассмотрен опыт регулирования лизинговых отношений в странах Америки, Японии и Европейского Союза и возможности его применения в Азербайджане.

Ключевые слова: лизинг, регулирование, налог, финансы, производство, риск, доход.

Gunel Mustafa SAFAROVA
Doctoral student of Odlar Yurdu University

**PRACTICE OF REGULATION OF LEASING RELATIONSHIPS: MUTUAL COMPA-
RISON AND REALITIES**

Summary

Certain mechanisms for the development and regulation of leasing relations have been formed in the countries of the world. It can be noted that there are similar and different approaches in the experiences of countries and groups of countries (economic unions) in this field. In terms of industrial-investment potential, developed countries have made more progress in this field. Therefore, developing countries like Azerbaijan should benefit from their experience and ensure that national legislation is adapted to international norms and standards.

In the presented article, the experience of regulation of leasing relations in the countries of America, Japan and the European Union and the possibilities of its application in Azerbaijan were reviewed.

Key words: leasing, regulation, tax, finance, production, risk, income.

Daxil olub: 12.07.2023